

Aan de minister van Justitie
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Betr: ontwerp kaderbesluit over de bewaring van gegevens die zijn verwerkt en opgeslagen in verband met het aanbieden van openbare elektronische communicatiediensten of gegevens in openbare communicatienetwerken met het oog op het voorkomen, onderzoeken, opsporen en vervolgen van strafbare feiten, daaronder begrepen terrorisme
(AANVULLENDE VRAGEN) Den Haag, 23 februari 2005

In aanvulling op de vragen en opmerkingen welke u 22 februari jl. werden toegezonden naar aanleiding van uw brief d.d. 23 december 2004 betreffende het ontwerp kaderbesluit inzake de bewaring van telecommunicatiegegevens hebben de leden van de fracties van het CDA en de SP enkele aanvullende vragen n.a.v. uw brief d.d. 14 februari 2004, gericht aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, in afschrift gezonden aan de Voorzitter van de bijzondere commissie voor de JBZ-Raad van de Eerste Kamer.

Kort voor de vergadering van de bijzondere commissie voor de JBZ-Raad van 15 februari 2005 is aan de leden van de commissie deze brief ter hand gesteld. Aangezien er geen reële mogelijkheid was om deze brief in het overleg van de commissievergadering van 15 februari j.l. te betrekken, hebben de leden van de CDA-fractie over deze brief tijdens de vergadering van de commissie op 22 februari 2005 alsnog enkele vragen gesteld. Zij gaan er daarbij vanuit, dat de minister allereerst de beantwoording van de in de vergadering van 15 februari 2005 gestelde vragen ter hand zal nemen en dat de hieronder gestelde vragen als een aanvulling zullen worden beschouwd op hetgeen aldaar is naar voren gebracht.

1. De brief vermeldt op pag.2, dat de Commissie van oordeel is, dat er voor een bewaarplicht van verkeersgegevens geen rechtsgrondslag kan worden gevonden in de derde pijler van het EU-Verdrag, doch “dat er wel een rechtsgrondslag kan worden gevonden in de regels van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschappen, de zogenaamde eerste pijler...”. De Commissie zou bereid zijn om met een initiatief te komen, dat is gebaseerd op artikel 95 van het EG-Verdrag. Welk standpunt neemt de Nederlandse regering in ten aanzien van deze vraag?

2. Uit de stukken blijkt, dat een lidstaat kan besluiten om van de in het kaderbesluit voorgestelde bewaartermijn af te wijken voor wat betreft SMS, EMS en MMS diensten en voor wat betreft internetprotocollen, waaronder ook verkeersgegevens inzake e-mail worden begrepen. Is het juist, dat deze afwijkende bewaartermijnen jaarlijks moeten worden herzien onder de verplichting tot melding daarvan aan de Commissie?

Enkele vragen worden gesteld door zowel leden van de CDA-fractie als leden van de SP-fractie:

3. Doelcriterium

Gaat het voorstel bij het bepalen van de bewaarplicht nog wel steeds uit van het doelcriterium, vragen de leden van de CDA-fractie onder verwijzing naar de eerdere door de genoemde leden gestelde vragen in het verslag d.d. 22 februari 2005, dat inhoudt, dat er sprake moet zijn van *ernstige* strafbare feiten?

Op p. 5 schrijft de minister: 'voldoet derhalve aan het doelcriterium' (van art 8 EVRM). Terwijl er in de brief aan de Eerste Kamer van 23 december 2005 nog sprake was van 'ernstige misdrijven' waardoor de bewaarplicht naadloos aan het doelcriterium voldeed, gaat het nu om allerlei soorten misdrijven en overtredingen, en desalniettemin voldoet het nog steeds naadloos aan het doelcriterium, zo vragen de leden van de SP fractie? Overigens is op verschillende andere plaatsen in de brief nog steeds sprake van 'ernstige misdrijven'. Hoe komt dat?

4. Selectie jurisprudentie

De leden van de CDA-fractie vragen zich af op welke gronden de selectie van jurisprudentie, als weergegeven in de bijlage van de brief, waar op pag. 5 van de brief naar wordt verwezen, is gebaseerd? De weergegeven zaken hebben alleen betrekking op communicatie door middel van telefonie.

De leden van de fractie van de SP vragen zich af in hoeverre deze selectie representatief of uitputtend is. Met andere woorden, zijn dit alle zaken van de afgelopen 4 jaar waarin verkeersgegevens aan de orde zijn geweest? Klopt het verder dat het in deze zaken:

- a) alleen gaat over telefonie (vast en mobiel)?
- b) er maar één zaak is waarin de gevraagde locatiegegevens niet meer beschikbaar waren, in alle andere gevallen wel?
- c) er één advocaat geweest is die – overigens zonder succes - in het belang van de verdachte om verkeersgegevens heeft gevraagd? En zo ja, wat zijn de gevolgen van deze beslissing?

5. Onderbouwing actueel gebruik van verkeersgegevens

Op p. 7 stelt de minister: "In een belangrijk deel van de onderzoeken in de EU lidstaten naar ernstige vormen van criminaliteit wordt gebruik gemaakt van verkeersgegevens." Waaruit blijkt dat dan, willen de leden van de SP-fractie weten? Kunnen statistieken worden gegeven? Graag willen de leden ook weten welke gegevens, welke termijn, en hoe vaak er gegevens niet meer te krijgen zijn?

Kan de minister, zo vragen de leden van de CDA-fractie, de opmerking onderbouwen, waarin staat vermeld, dat in een belangrijk deel van de onderzoeken in de EU lidstaten naar ernstige vormen van criminaliteit gebruik wordt gemaakt van verkeersgegevens?

Over welke (soort van) verkeersgegevens gaat het dan en hoe verhoudt de mogelijkheid tot het gebruik van deze gegevens zich tot het niet beschikbaar zijn van dergelijke data?

6. Bewaarplicht in andere lidstaten

Zien de leden van de CDA-fractie het juist, dan geeft de beschrijving op pag.8 van de situatie in andere lidstaten aan, dat op dit moment slechts Italië en Ierland een bewaarplicht kennen. In het Verenigd Koninkrijk zou er sprake zijn van een vrijwillige gedragscode met betrekking tot telefoniegegevens. Zijn er in een dergelijke aanpak als in het Verenigd Koninkrijk naar de mening van de regering voordelen te onderkennen?

De leden van de SP-fractie vragen of bevestigd kan worden dat er nergens een bewaarplicht in werking getreden is, met uitzondering van Italië, waar telefonie-verkeersgegevens twee jaar moeten worden bewaard, en Ierland, waar een geheim decreet is uitgevaardigd?

7. Kostenvergoeding initiële investeringen

Met betrekking tot de financiële consequenties merken de leden van de CDA-fractie op, dat het kostenprobleem niet zozeer is gelegen in de (inderdaad dalende) kosten van de data-opslag, maar in de initiële investeringen om verkeersgegevens te kunnen destilleren uit de grote massa data. Deze leden zouden graag een verduidelijking zien ten aanzien van de voorgenomen vergoedingensystematiek met betrekking tot de bewaring van de gegevens, waarvan hier sprake is.

Op p. 12 spreekt de minister over dalende kosten van dataopslag. Maar zijn die, zo vragen de leden van de SP-fractie, relevant als het gaat om de eenmalige investeringen om verkeersgegevens überhaupt te kunnen destilleren uit deze waterval aan data? Waarom gaat de minister daar niet op in, terwijl juist daar de schoen lijkt te wringen?

De leden van de fractie van de SP wensen de voorts de volgende vragen voor te leggen

8. De minister schrijft op p. 3 dat 'delegaties' de voorkeur gaven aan verdergaande harmonisatie. Is dat niet juist op initiatief van Nederland gebeurd, naar aanleiding van de 'workshop' in Leiden in september 2004?
9. Op p. 6 verwijst de minister nog eens naar hetzelfde argument dat in het rapport van de politie Rijnmond werd gebruikt, namelijk dat zonder algemene bewaarplicht verkeersgegevens veel ingrijpender middelen moeten worden ingezet, zoals huiszoeking. Maar is het niet zo dat dit dan alleen geldt voor specifieke verdachten, en veel kosten met zich meebrengt, waardoor het middel een veel minder grote privacy-inbreuk maakt en zorgvuldiger ingezet zal worden dan het op voorhand in de gaten houden van alle burgers?
10. Op p. 6 wordt gesproken over de behoefte van opsporingsdiensten. Is daar geen sprake van een cirkelredenering: "In de dagelijkse praktijk zijn historische telecommunicatiegegevens van groot belang voor onderzoeken naar ernstige strafbare feiten teneinde zicht te krijgen op de betrokkenheid van personen daarbij." Waaruit blijkt dat dan? De verwijzing naar deze paar rechtszaken kan toch geen beeld geven van een prangende behoefte van opsporingsdiensten?
11. Op p. 7 zegt de minister: "Tegelijkertijd neemt echter de behoefte aan deze gegevens toe door de ontwikkeling van de aard van de criminaliteit, de ernst, het georganiseerde karakter daarvan en de grote diversiteit aan mogelijkheden en diensten bij het gebruik van

telecommunicatie tijdens de voorbereiding en uitvoering van strafbare feiten." Welke onderbouwing heeft de minister voor deze bewering?

12. Op p. 8 wordt weer gesproken over 'bestrijding van ernstige vormen van criminaliteit'. Verdoozelt dat niet dat er in Europa geen leidend kader wordt gemaakt voor toegang tot verkeersgegevens? Verder wordt er verwezen naar 'wettelijke eisen', maar is het niet zo dat die in het ene land beduidend anders kunnen liggen dan in het andere land? En is het niet zo dat het hele besluit er formeel alleen op gericht is om lidstaten makkelijker toegang te geven tot gegevens in andere EU-landen? Welke wettelijke regels bepalen dan de toegang? Die van de vrager? En bovendien, is de dubbele strafbaarheid niet komen te vervallen? Hoe zit het met de toetsing van een rechtshulpverzoek?
13. Op p. 8 wordt verwezen naar het seminar in Leiden. Over de resultaten, zo zegt de minister, wordt de Kamer te zijner tijd geïnformeerd. Wanneer zal dat zijn?
14. Op p. 10 spreekt de minister over de kosten en zegt dat het niet duidelijk is of een kostenvergoeding haalbaar is? Is het niet zo dat de minister in het debat met de Tweede Kamer in januari veel explicieter aangaf dat hij géén voorstander is van kostenvergoeding?
15. Op p.11 heeft de minister het over de consequenties van het KPMG-rapport en zegt: "De bevindingen zullen worden betrokken bij de verdere standpuntbepaling over een bewaarplicht voor verkeersgegevens." Welk standpunt bedoelt de minister hier en dient dat standpunt niet reeds nu met het parlement bediscussieerd te worden?
16. Op p. 12 spreekt de minister over de kosten voor EU- versus niet EU-aanbieders en zegt dat iedereen die een dienst aanbiedt die via EU netwerken toegankelijk is, onder de werking van de richtlijn valt, maar voor zover dat niet het geval is, de netwerkaanbieder verplicht kan worden verkeersgegevens over die dienst te bewaren. Hoe zit het in dit verband met grote Amerikaanse e-mail aanbieders als Google, Yahoo en Hotmail?

De griffier van de bijzondere commissie
voor de JBZ-Raad,

mw. mr. W.A.J.M. van Dooren